

тійності, Радою Європи було розроблено Конвенцію про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція).

Стамбульська конвенція передбачає заходи боротьби з насильством щодо жінок, а також гарантує захист від гендерної дискримінації.

Отже, для України необхідність ратифікації Стамбульської конвенції зумовлена двома основними чинниками: потребою забезпечення гендерної рівності та перспективою інтеграції України до Європейського Союзу. Пріоритетним завданням України сьогодні є ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, а також гарантування виконання Стратегії Ради Європи у сфері гендерної рівності. Удосконалення національного законодавства України має бути спрямованим і на реалізацію міжнародних правових документів щодо застосування гуманного гендерного підходу, поширення гендерних знань, подолання гендерних стереотипів.

Література

1. Оніщенко Н. Правове регулювання гендерних процесів в Україні: стан та перспективи розвитку / Н. Оніщенко, М. Томашевська // *Держава і право. Юрид. і політ. науки* : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – № 28. – С. 3-10.

2. Оніщенко Н. Гендерно-чутлива політика як спосіб подолання правового нігілізму / Н. Оніщенко, О. Матвієнко, М. Томашевська // *Держава і право. Юрид. і політ. науки* : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – № 30. – С. 18-25.

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червень 2014 р. // *Офіційний вісник України*. – 2014. – № 75. – Ст. 2125.

4. Recommendation CM/Rec (2013) 1 of the Committee of Ministers to member States on gender equality and media – К. : ФОП Комаров М. В., 2013. – 14 с.

Гура Олена Станіславівна

студентка 5 курсу юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ

Одним з основних напрямів державної політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства є реалізація права громадян на житло, що закріплене у Конституції, Житловому кодексі та інших нормативно-правових актах України. Сьогодні в Україні питання забезпечення захисту та відновлення житлових прав громадян потребує особливої уваги. Житлові права

громадяни можуть захищати як у судовому, так і у позасудовому порядку.

Відповідно до ст. 3 Конституції України [2] права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Повнота, ефективність та своєчасність забезпечення житлових прав громадян визначає рівень розвитку демократії та права в нашій державі.

Крім того, комплексне науково-практичне вирішення житлової проблеми громадян є актуальним напрямом дослідження у правовій науці.

Відповідно до ст. 55 Конституції України права і свободи людини та громадянина захищаються судом. Зміст права на захист полягає у можливості фізичної особи у встановленому законом порядку звернутися до суду за охороною свого права і захистити його відповідними способами, передбаченими законом. Особливістю захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів є можливість вибору різних порядків забезпечення порушення прав і правового впливу на порушника, що не обмежується способами, встановленими ст. 16 Цивільним Кодексом України.

Згідно з Європейською конвенцією про захист прав людини право на житло є одним із основних соціально-економічних прав людини. Відповідно до Загальної декларації прав людини кожен має право на такий життєвий рівень, включаючи житло, який є необхідним для підтримання його здоров'я і добробуту його самого та його сім'ї.

В Україні право на житло вперше було закріплено в Конституції УРСР 1978 р. У свою чергу, Конституція України 1996 р. визначила, що кожен має право на житло і держава створює умови, за якими кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду.

Конституційне право на житло містить заборону примусового позбавлення житла не інакше як на підставі закону і за рішенням суду. Цьому праву кореспондує обов'язок держави створювати умови для його захисту та реалізації. Основною гарантією для реалізації права на житло є те, що ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше, як за рішенням суду [3].

Випадків позбавлення права власності лише на тій підставі, що власник не виконує свого обов'язку щодо утримання належного йому майна (відповідно до ст. 322 Цивільного кодексу України тягар утримання майна лежить на власнику), ні ЦК, ні іншими законами України не передбачено. Власники будинків та квартир мають не лише права, а й певні обов'язки, зокрема щодо забезпечення схоронності житлового будинку (квартири). Так, відповідно до ст. 151 Житлового кодексу України [1] «громадяни, які мають у приватній власності житловий будинок (квартиру), зобов'язані забезпечувати його збереження, провадити за свій рахунок поточний і капітальний ремонт, утримувати в порядку прибудинкову територію». І далі – ст. 151 ЖК України: «Безгосподарне утримання громадянином належного йому будинку (квартири) тягне за собою наслідки, передбачені ЦК Української РСР». До кінця 1993 р. цілком реальним наслідком безгосподарного утримання приміщення мало

бути безоплатне вилучення такого приміщення у власника на підставі рішення суду за позовом виконавчого комітету районної, міської, районної в місті ради (ст. 135 ЦК Української РСР в редакції до 16.12.1993). ЦК України, на відміну від старого радянського ЦК України, не містить правових норм, які б вирішували проблему безгосподарного утримання громадянином квартири, що йому належить, шляхом простого вилучення такої квартири [3].

Ратифікація Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зобов'язала нашу державу створити надійні та ефективні механізми виконання рішень Європейського суду з прав людини та застосування практики цього суду як джерела права.

Вперше чинний ЦК України найбільш повно й чітко визначив поняття житла та його видів. Так, за ст. 379 ЦК України житлом визнається житловий будинок, квартира та інші приміщення, призначені та придатні для постійного проживання в них [5].

Стаття 380 цього кодифікованого нормативного акта житловим будинком визначає будівлю капітального типу, споруджену з дотриманням встановлених вимог і призначену для постійного проживання. Згідно зі ст. 381 ЦК України садибою визнається земельна ділянка разом із розташованим на ній житловим будинком, господарсько-побутовими приміщеннями, наземними і підземними комунікаціями та багаторічними насадженнями. Квартирою, за ст. 382 ЦК України, є ізольоване помешкання в житловому будинку, що призначене та придатне для постійного проживання в ньому [5].

У роботі С.П. Хіміч було підсумовано, що житлом як місцем проживання є не тільки будинок чи квартира, що є власністю певної особи, але також орендоване приміщення, яке особа займає з року в рік протягом значного проміжку часу, офісне приміщення або інші приміщення ділового призначення, транспортні засоби, пристосовані для проживання, тощо [3].

Погоджуючись з Р.В. Холод, зазначимо, що захист у житловій сфері, на відміну від цивільно-правового захисту, має свої особливості.

Поняття захисту в житловій сфері необхідно розглядати як передбачені законодавством заходи, що здійснюються фізичною особою самостійно з визнання порушення та поновлених цих прав і законних інтересів як користувачів, так і власників житла. В юридичній літературі визначається поняття захисту, під яким розуміють заходи, спрямовані на припинення правопорушень і притягнення правопорушників до передбаченої законом відповідальності відповідно до процесуального законодавства України [4].

Право фізичних осіб на житло як одна із форм забезпечення природних прав людини охороняється законом, його захист здійснюється судом. У рамках юрисдикційної форми захисту, у свою чергу, виділяють загальний і спеціальний порядок захисту порушень прав. За загальним правилом, захист цивільних прав та інтересів здійснюється в судовому порядку. Основна маса цивільно-правових спорів розглядається міськими, апеляційними й іншими судами загальної юрисдикції. Конституційне право на судовий захист є

суб'єктивним правом, належить не тільки всім громадянам, але і кожному окремо. Право на судовий захист означає, що безпосередній захист прав та інтересів громадян державою здійснюється за допомогою діяльності суду.

Підсумовуючи, можна зазначити, що у чинному законодавстві України визначено основні поняття житлового законодавства. Залежно від правового змісту житлових прав, мети реалізації, а також існування спору про право фізична особа має право звернутися за захистом своїх житлових прав до визначених законом державних органів, їх посадових осіб, які зобов'язані здійснити захист цих прав на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Література

1. Житловий кодекс Української РСР // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1983. – Додаток до № 28. – Ст. 573.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Хіміч С.П. Захист житлових прав у контексті застосування Європейської конвенції про захист прав людини / С.П. Хіміч // Приватне право і підприємництво. – 2015. – № 14. – С. 144-147.
4. Холод Р.В. Поняття судового захисту житлових прав фізичних осіб / Р.В. Холод // Юридичний вісник. – 2014. – № 1 (30). – С. 101-105.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Дзюба Ірина Вікторівна
старший викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Наразі в Україні існують проблеми правового характеру, що склалися у сфері охорони якісного стану земель, тому в державі виникає потреба застосувати дієві засоби, щоб уникнути жахливої і безповоротної ситуації щодо родючих ґрунтів України. Отже, головним та очевидним засобом запобігання погіршенню земель є їх моніторинг.

Дане питання досліджувалося в працях таких вчених, як Т.К. Оверковська, М.І. Єрофєєв, Г.Л. Землякова, В. Петриченко, Е.В. Позняков, Н.Р. Малишева, С.В. Шарапова та ін. Але разом з тим постають окремі праві аспекти щодо регулювання моніторингу земель, що потребують подальшого розвитку та дослідження.

Головною метою статті є аналіз правового регулювання моніторингу